

На основу члана 40 Статута Планинарског савеза Србије, Управни одбор Планинарског савеза Србије је на седници одржаној 23.10.2024. године, у Београду, усвојио коригован:

ПЛАН И ПРОГРАМ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ОБУКЕ ЗА ЗВАЊА ПЛАНИНСКИ ВОДИЧ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Планом и Програмом се ближе прописују општи подаци о плану и програму обуке планинских водича, сврха и циљ, компетенције, општи исходи учења, услови за упис полазника, начин организације, облици и методе остваривања програма, поступак провере савладаности програма, начин на који се програм чини доступним јавности, прилагођеност програма искуству, стеченом образовању, знању, вештинама и способностима полазника и назив јавне исправе - уверења које се издаје полазнику након провере савладаности програма.

План и Програм се базирају на стандардима „*Model training standards for voluntary leaders and instructors*” и „*UIAA Standards for Voluntary Leaders and Instructors*”, добијеним од стране UIAA MontCom.

НАЗИВ ПРОГРАМА

Члан 2.

Назив програма је: **ОБУКЕ ЗА ЗВАЊА ПЛАНИНСКИ ВОДИЧ.**

КАТЕГОРИЈА ПРОГРАМА

Члан 3.

На основу члана 57.- 58. Статута Планинарског савеза Србије (у даљем тексту: ПСС), обука се изводи по Правилнику Службе водича и овом Плану и Програму обуке. Нивои обука су:

- Обука у летњим условима
- Обука у зимским условима
- Обука у ледничким условима

ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА (У ЧАСОВИМА)

Члан 4.

Укупно трајање извођења обука је:

- Обука у летњим условима	96	часова
- Обука у зимским условима	56	часова
- Обука у ледничким условима	32	часова

Члан 5.

Максималан број полазника у групи не може бити већи од 20 полазника.

ИЗВОЂАЧ ОБУКЕ

Члан 6.

Извођач обуке је Наставни тим Службе водича ПСС. Наставни тим чине спортски стручњаци са одговарајућом дозволом за рад и стручњаци специјалности везаних за програм обуке које, на предлог руководиоца Наставног тима, позива Начелништво Службе.

СВРХА И ЦИЉ ПРОГРАМА

Члан 7.

Сврха и циљ обуке је оспособљавање водича за стручно и безбедно вођење група током реализације програма планинарских активности.

Обука се изводи као напредни ниво обуке у планинарству и представља надградњу знања стеченог на Основној планинарској обуци, која се изводи по плану и програму Комисије за обучавање у планинарству ПСС (у даљем тексту: КОП), у трајању од 16 часова.

Обука се састоји од:

1. ОБУКА ЗА ВОДИЧЕ У ЛЕТЊИМ УСЛОВИМА

Обука за звање **Планински водич 3.Б категорије** је оспособљавање планинара за вођење група у летњим условима, на теренима без снега и леда, који не захтевају употребу техничких средстава, осим пешачких штапова, и чија конфигурација не може бити узрок пада, до висине од 3.000 м.

Обука за звање **Планински водич 3. категорије** је оспособљавање планинара за вођење група у летњим условима, на теренима без снега и леда, чија конфигурација може да захтева употребу техничких средстава, до висине од 4.000 м.

Изузетно, водич 3. категорије може да води групе по лаким стазама у летњим условима изнад 4.000 м, уз услов да је претходно попео врх веће висине од висине на коју води.

2. ОБУКА ЗА ВОДИЧЕ У ЗИМСКИМ УСЛОВИМА

Обука за звање **Планински водич 2.Б категорије** је оспособљавање водича 3. и 3.Б категорије за вођење група у зимским условима, на теренима са снегом, без леда, на којима је, евентуално, потребно утврдити процену опасности од лавина и чија конфигурација не захтева употребу техничких средстава, до висине од 3.000 м.

Обука за звање **Планински водич 2. категорије** је оспособљавање водича 3. категорије за вођење група у зимским условима, на теренима са снегом, без леда, на којима је, евентуално, потребно утврдити процену опасности од лавина и чија конфигурација може да захтева употребу техничких средстава, до висине од 4.000 м.

Изузетно, водич 2. категорије може да води групе по лаким стазама у зимским условима изнад 4.000 м, уз услов да је претходно попео врх веће висине од висине на коју води.

3. ОБУКА ЗА ВОДИЧЕ У ЛЕДНИЧКИМ УСЛОВИМА

Звање **Планински водич 1.Б категорије** је оспособљавање водича 2. категорије за вођење група по ледницима, до висине од 7.000 м.

Изузетно, водич 1.Б категорије може да води групе по захтевним стазама у зимским условима изнад 7.000 м, уз услов да је претходно попео врх веће висине од висине на коју води.

Звање **Планински водич 1. категорије** додељује се водичу 1.Б категорије по испуњавању услова. Водич 1. категорије је оспособљен за вођење група у свим условима и на свим надморским висинама.

4. ПЛАНИНСКИ ВОДИЧ - ИНСТРУКТОР

Звање **Планински водич – инструктор** стиче водич 1. или 1.Б категорије полагањем испита и одбраном семинарског рада пред инструкторском комисијом коју именује Начелништво.

Инструктор је оспособљен за извођење обука водича свих категорија.

Члан 8.

Класификација планинарских стаза дефинисана је Правилником о планирању, пројектовању и обележавању планинарских и пешачких стаза и путева од 28.12.2017. године:

- **Лаки пут** је пут на коме се при ходању не помаже рукама. Овај пут нема технички тешких деоница, нити оштрог висинског профила и све деонице су

довољно широке и добро уређене да омогућавају безбедно кретање и мање искусним планинарима. Од корисника се захтева само опрезност и физичка кондиција. Препоручује се коришћење пешачких штапова.

- Захтеван пут води кроз технички теже деонице са израженијим висинским профилем, на којима се ради безбедности помаже рукама. Безбедносна опрема и направе нису неопходне, али је потребна висока опрезност и добра психо-физичка кондиција и планинарско искуство.
- **Врло захтеван** пут је такав пут на коме има једна или више врло тешких техничких деоница са оштрим висинским профилем и на коме је помагање рукама неопходно, а коришћење шлема и друге заштитне опреме обавезно. Безбедносна опрема и направе омогућавају прелаз тешких деоница пута, на којима се користи и пењачко уже, цепин и дерезе. Овим путевима треба да се крећу само веома искусни и психо-физички добро припремљени планинари. Није за оне који имају вртоглавице

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ОСПОСОБЉЕНОГ ВОДИЧА

Члан 9.

Водич може да води само успоне који су у складу са звањем за које има важећу дозволу за рад.

Знања стечена обуком водич може и треба да преноси учесницима планинарских активности, осим оних која се тичу техника спасавања и техничког пењања.

Водичи 1.Б или 1. категорије, који припремају групу за кретање преко ледника, пре поласка, морају утврдити да учесници планиране активности владају техникама кретања по леднику, кретања у навези, самоспавања и спасавања из ледничких пукотина.

2. ОПШТИ ИСХОДИ УЧЕЊА

Члан 10.

Полазник по завршетку обуке:

1. Поседује основна знања о појму и историји планинарства и планинарске организације;
2. Познаје дисциплине у ПСС;
3. Влада основним знањима из морфологије планинског рељефа;
4. Располаже основним знањима из познавања планина у Србији и свету;
5. Разуме значај планина са географског, историјског, биолошког, еколошког и здравственог аспекта;
6. Поседује основна знања о утицају метеоролошких елемената и појава на планинарске активности;
7. Користи метеоролошку прогнозу и препознаје основне предзнаке промене времена;
8. Познаје планинарске објекте и терене;
9. Разуме и прихвата правила која важе на планинарским теренима и објектима;
10. Разуме значај и влада основним знањима о примени сигурносних стандарда;
11. Познаје планинарску опрему и разуме њене специфичности;
12. Уме да опише битне карактеристике основне и техничке планинарске опреме, опреме за пењање, опреме за спуштање и осигурање, потребних чворова у планинарству;
13. Уме да чува и транспортује планинарску опрему;
14. Способан је да се оријентише помоћу традиционалних метода из картографије и оријентације при вођењу групе по маркираним и немаркираним планинарским стазама;
15. Уме да примењује савремене начине оријентације у планини користећи ГПС технологију;

- 16.Познаје начине кретања и предуслове за учествовање у кретањима организованих група;
- 17.Уме да формира вертикални и хоризонтални гелендер и организује кретање по њему;
- 18.Уме да примени технику спуштања чланова групе, као и технику пењања уз помоћ ужета
- 19.Уме да припреми и реализује вођење групе по маркираним и немаркираним стазама, у складу са овлашћењима дефинисаним у дозволи за рад;
- 20.Уме да осмисли планинарску акцију, састави план и поднесе извештај са реализоване акције;
- 21.Препознаје опасности и превентивно реагује на исте током планинарских активности;
- 22.Разуме значај понашања и ауторитета водича и благовременог информисања чланова групе;
- 23.Влада техником комуникације и решавања проблема у групи;
- 24.Разуме специфичности вођења деце;
- 25.Разуме специфичности вођења инвалидних лица;
- 26.Разуме значај обука и усавршавања у планинарству;
- 27.Уме да спроведе основну планинарску обуку, у складу са предложеном методиком уз поштовање основних дидактичких принципа;
- 28.Разуме основне принципе тренинга у циљу остваривања резултата и превенције повреда;
- 29.Познаје и разуме значај одмора и исхране за планинарске активности;
- 30.Влада основним знањима о висинској болести;
- 31.Познаје основне процедуре код различитих облика висинске болести и основне препоруке за аклиматизацију;
- 32.Разуме и примењује правила понашања у природи и заштиту природе;
- 33.Разуме и прихвата вредности, начела и етичке ставове изнете у Тиролској и Катманду декларацији о планинским активностима;
- 34.Влада основним знањима о принципима пружања прве помоћи;
- 35.Способан је да пружи елементарну прву помоћ себи или другим члановима групе;
- 36.Способан је да помоћу импровизованих средстава организује евакуацију повређених планинара;
- 37.Способан је да помогне члановима ГСС у реализацији претраге терена;
- 38.Уме да користи основна средства радио везе;
- 39.Познаје начин успостављања комуникације са спасилачким службама код нас и у свету;
- 40.Познаје обавезе и права водича и учесника планинарских активности.

3. УСЛОВИ ЗА УПИС ПОЛАЗНИКА

Члан 11.

За 3.Б категорију

- да има навршену најмање 21 годину живота
- да је члан основне организације чланице ПСС
- да има препоруку матичне основне организације
- да има стечену најмање средњу школску спрему
- да има завршену основну планинарску обуку
- да има искуство у планинарењу од најмање три године
- да је учествовао на најмање 20 различитих акција у летњим условима
- да је попео најмање 5 врхова виших од 2.000 м у летњим условима
- да има лекарско уверење, не старије од шест месеци, о способности за учествовање у обуци
- да положи пријемни испит пред трочланом комисијом Службе

За 3. категорију

- да има стечено звање *Водич 3.Б категорије* са важећом дозволом за рад

- да је након стицања звања *Водич 3.Б категорије*:
  - водио најмање 20 различитих акција у летњим условима
- да има искуство у планинарењу од најмање четири године
- да је попео најмање 10 врхова висине изнад 2.000 м у летњим условима

За 2.Б категорију

- да има звање *Водич 3.Б* или *3. категорије* са важећом дозволом за рад
- да има завршену обуку за звање Високогорац
- да је након стицања звања *Водич 3.Б категорије*:
  - водио најмање 20 различитих акција у летњим условима
  - учествовао у најмање 10 различитих акција у зимским условима

За 2. категорију

- да има звање *Водич 3. категорије* са важећом дозволом за рад
- да има завршену обуку за звање Високогорац, или зимски алпинистички курс
- да је након стицања звања *Водич 3. категорије*:
  - водио најмање 20 различитих акција у летњим условима
  - учествовао у најмање 10 различитих акција у зимским условима са употребом техничке опреме

За 1.Б категорију

- да има звање *Водич 2. категорије* са важећом дозволом за рад
- да је након стицања звања *Водич 2. категорије*
  - водио најмање 30 различитих акција у зимским условима са употребом техничке опреме
  - учествовао у најмање 5 различитих успона по ледницима
  - извршио успон на најмање 1 врх висине изнад 6.000 м.

За 1. категорију

- да има звање *Водич 1.Б категорије* са важећом дозволом за рад
- да је након стицања звања *Водич 1.Б категорије*
  - водио најмање 5 различитих успона по ледницима
  - водио најмање 2 експедиције на врх висине изнад 6.000 м
  - извршио најмање 1 успон на врх висине изнад 7.000 м

За инструктора

- да има звање *Водич 1.Б* или *1. категорије* са важећом дозволом за рад
- да има завршено стручно оспособљавање за спортског инструктора акредитованој високошколској установи из области спорта
- да има најмање три године активног рада у Наставном тиму
- да је на учествовао у најмање 5 обука водича различитих категорија, у целокупном трајању
- да има изражене организационе и педагошке способности

4. НАЧИН ОРГАНИЗАЦИЈЕ, ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Члан 12.

У оквиру обуке користиће се индивидуални, групни и фронтални облици рада. Поред тога, примењиваће се монолошка, дијалогска, операционо-манипулативна и илустративно-демонстрациона наставна метода.

5. ПЛАН И ПРОГРАМ ОБУКА У ЛЕТЊИМ УСЛОВИМА

Члан 13.

Обука се изводи као наставак усавршавања, по завршеном стручном оспособљавању другог нивоа (120 часова), на високошколској установи из области спорта за стицање звања „Планинарски спортски водич“.

Члан 14.

Програм обука за звање Планински водич 3.Б и 3. категорије је истоветан, с тим што је у обуку за звање Планински водич 3. категорије додат модул „Употреба техничке опреме у летњим условима“.

Члан 15.

5.1 ПЛАН ОБУКА

РБ	МОДУЛ	Број часова		
		Т	П	Укупно
1.	Појам, историја планинарства и планинарска организација ПСС и Службе водича	1		1
2.	Познавање планина	1		1
3.	Утицај атмосфере на планинарске активности	1		1
4.	Планинарски објекти и терени	1	9	10
5.	Опрема за планинарске активности у летњим условима	2	2	4
6.	Оријентација и навигација у планини	4	10	14
7.	Опасности у планини у летњим условима	1		1
8.	Технике кретања у планини	2	12	14
9.	Употреба техничке опреме у летњим условима (само за водиче 3. категорије)	2	20	22
10.	Водичка делатност	1		1
11.	Комуникација водича са групом	1		1
12.	Подучавање - методичко преношење знања	1		1
13.	Физичка припрема и исхрана планинара	1		1
14.	Утицај велике надморске висине на организам	1		1
15.	Планинарска етика и заштита планина	1		1
16.	Основе прве помоћи у планини	4	8	12
17.	Употреба радио везе	1	2	3
18.	Водич и спасавање	1	4	5
19.	Обавезе и права водича и учесника планинарске активности	2		2
УКУПНО:		29	67	96

Т - теоријска настава, П - практична настава

5.2 ПРОГРАМ ОБУКА

5.2.1 МОДУЛ: Појам, историја планинарства и планинарска организација ПСС и Службе водича

ИСОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Поседује основна знања о појму и историји планинарства и планинарске организације Наброји и опише дисциплине у ПСС Наведе органе у основној планинарској организацији/клубу Опише начин организовања у ПСС Опише рад и значај Службе водича	Појам планинарства Планинарство као спорт Планинарство и туризам Развој планинарства у свету Планинарство у Србији Планинарска организација Планинарство у систему спортских активности Организација ПСС Планинарске дисциплине у ПСС Служба водича ПСС Историја Службе водича код нас и у свету	1		1

5.2.2 МОДУЛ: Познавање планина

ИСОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно

Влада основним појмовима морфологије планинског рељефа Располаже основним знањима из познавања планинског рељефа у свету и Србији Разуме значај планина са географског, историјског, биолошког, еколошког и здравственог аспекта Поштује еколошка правила и брине о заштити природе планина	Основе географије и геологије планина Настанак планина Облици рељефа Планине и планински масиви у свету Основне одлике и подела планинског рељефа у Србији	1		1
--	--	---	--	---

5.2.3 МОДУЛ: Утицај атмосфере на планинарске активности

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Познаје састав атмосфере Влада основним знањима о утицају метеоролошких елемената и појава на планинарске активности Користи метеоролошку прогнозу Препознаје основне предзнаке промене времена	Основе метеорологије Утицај метеоролошких елемената и појава на планинарске активности Синоптичка метеорологија Знаци који најављују лепо време Знаци који најављују лоше време	1		1

5.2.4 МОДУЛ: Планинарски објекти и терени

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Препознаје планинарске објекте и терене Разуме и прихвата правила која важе на планинарским теренима Разуме и прихвата правила која важе у планинарским објектима Организује планинарски логор Организује планинарски камп У случају потребе, изгради принудни смештај (бивак)	Подела планинарских објеката Планинарски терени Затворени планинарски објекти Отворени планинарски објекти Означавање планинарских стаза Хигијена током планинарске акције Биваковање и логоровање Спремање таборишта	1	8 1	10

5.2.5 МОДУЛ: Опрема за планинарске активности у летњим условима

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме значај препознавања и примене сигурносних стандарда Разуме специфичности планинарске опреме и способан је да препоручи адекватну опрему за планинарење у летњим условима Опише битне карактеристике основне и техничке планинарске опреме, опреме за пењање, опреме за спуштање и осигурање Веже чворове потребне за водичку активност Чува и транспортује планинарску опрему	Сигурносни стандарди Основна планинарска опрема Лична опрема Заједничка опрема Правилна употреба опреме Врсте материјала Техничка планинарска опрема Опрема за преживљавање и боравак у планини Опрема за пењање Опрема за спуштање и осигуравање Основно о ужету Чворови - практично Начин одржавања опреме	2	2	4

5.2.6 МОДУЛ: Оријентација и навигација у планини

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно

<p>Познаје елементарне појмове из картографије: размеру и размерник, географску ширину и дужину, картографске знаке, представљање рељефа на карти</p> <p>Одреди стајну тачку, мери растојања и хоризонталне и вертикалне углове на карти и у природи</p> <p>Примењује основне начине оријентације у планини користећи традиционална средства и методе: одреди стране света помоћу компаса, помоћу звезде Северњаче, помоћу Сунца и часовника</p> <p>Примењује методе приближне оријентације</p> <p>Мери азимут помоћу компаса</p> <p>Оријентише карту</p> <p>Оријентише се по маркираним и немаркираним планинарским стазама</p> <p>Примењује савремене начине оријентације у планини користећи ГПС технологију</p> <p>Нађе тачку у простору уз помоћ координата и ГПС</p> <p>Нацрта руту на карти и прати је уз помоћ ГПС</p> <p>Генерише трек током кретања и прати га у повратку са туре</p> <p>Уреди трек и обради статистичке податке након повратка са акције</p> <p>Преузме и сачува офлајн карту на телефону и користи је у ситуацији када је мрежа недоступна</p>	<p>Основни појмови о карти и картографији</p> <p>Размер и размерник</p> <p>Географска ширина и дужина</p> <p>Картографски знаци</p> <p>Представљање рељефа на картама</p> <p>Мерење растојања и хоризонталних и вертикалних углове на карти и у природи</p> <p>Одређивање стране света помоћу компаса, звезде Северњаче, Сунца и часовника</p> <p>Методе приближне оријентације</p> <p>Мерење азимута помоћу компаса на карти и у простору</p> <p>Оријентација карте</p> <p>Одређивање стајне тачке</p> <p>Принципи оријентације помоћу ГПС технологије</p> <p>Оријентација помоћу апликација на мобилном телефону: <i>OruxMaps</i></p> <p>Налажење тачке у простору уз помоћ координата и ГПС</p> <p>Креирање руте уз помоћ ГПС</p> <p>Генерисање и чување ГПС трека</p> <p>Обрада ГПС трека</p> <p>Преузимање, чување и употреба офлајн карте</p>	4	1	14
--	---	---	---	----

5.2.7 МОДУЛ: Опасности у планини у летњим условима

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Препознаје опасности и адекватно реагује на њих</p>	<p>Објективне опасности</p> <p>Опасности од рељефних детаља</p> <p>Опасности од временских услова</p> <p>Опасност од воде</p> <p>Опасност од болести у тропским областима</p> <p>Опасност од боравка на великим висинама</p> <p>Опасност од дивљих животиња</p> <p>Опасност од домаћих животиња</p> <p>Опасност од отровног биља и гљива</p> <p>Тешко проходна вегетација</p> <p>Субјективне опасности</p>	1		1

5.2.8 МОДУЛ: Технике кретања у планини

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Организује и води акцију у зависности од величине групе и захтевности стазе</p> <p>Препознаје врсте кретања и предуслове за учествовање у кретањима организованих група</p> <p>Припреми групу за кретање</p> <p>Води групу по маркираној стази</p> <p>Управља брзином кретања групе</p>	<p>Предуслови за учествовање на акцији</p> <p>Организација и вођење у зависности од величине групе и захтевности стазе</p> <p>Припрема групе за кретање</p> <p>Вођење групе по маркираној стази</p>	2		14

ПЛАН И ПРОГРАМ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ОБУКЕ ЗА ЗВАЊА ПЛАНИНСКИ ВОДИЧ

<p>Разуме значај и управља распоредом пауза Познаје технике пешачења, мимоилажења на стази, одржавања растојања између чланова групе Разуме значај правилног дисања Влада техником кретања шумом, теренима обраслим ниском вегетацијом, травнатим теренима, сипаром Влада техником преласка мањих водених токова Влада техником кретања кроз насељено место и категорисаним саобраћајницама Познаје значај и технику употребе штапова за ходање Познаје и примењује начине међусобне помоћи чланова организоване групе Познаје начине позива у помоћ Познаје технике кретања по каменитом и стрмом терену</p>	Брзина кретања групе			
	Паузе током кретања групе Техника пешачења, мимоилажења на стази, одржавања растојања		2	
	Техника дисања Кретање шумом, теренима		3	
	обраслим ниском вегетацијом, травнатим теренима, сипаром Прелазак мањих водених токова		1	
	Кретање кроз насељено место и по категорисаним саобраћајницама		2	
	Значај и употреба штапова за ходање			4
	Међусобна помоћ чланова групе Позив у помоћ Кретање по каменитом и стрмом терену			

5.2.9 МОДУЛ: Употреба техничке опреме у летњим условима (само за водиче 3. категорије)

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Познаје основне елементе технике пењања и пењачке покрете Познаје појам и врсте фиксних тачака Изабере природне фиксне тачке за формирање сидришта Формира сидриште на једној и две фиксне тачке Формира међуосигурање за потребе израде гелендера Направи вертикални и хоризонтални гелендер Примени технику кретања по вертикалном и хоризонталном гелендеру Примени технику спуштања уз помоћ ужета (абзајл) Примени технику спуштања уз помоћ ужета чланова групе (водички мод) Примени технику пењања уз помоћ ужета</p>	<p>Основни елементи технике пењања Појам и врсте фиксних тачака Израда сидришта на једној фиксној тачки Израда фиксних, клизних и мешовитих сидришта на једној и две фиксне тачке Формирање међуосигурања за потребе израде гелендера Израда вертикалног и хоризонталног гелендера Техника кретања по вертикалном и хоризонталном гелендеру Техника спуштања уз помоћ ужета (абзајл) Техника спуштања члана групе уз помоћ ужета (водички мод) Техника пењања уз помоћ ужета</p>	2		22
			2	
			2	
			2	
			2	
			4	
			4	
			2	

5.2.10 МОДУЛ: Водичка делатност

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Одабере планинарску тури Састави план акције Одабере учеснике за планирану тури Састави извештај са реализоване акције Познаје нормативна акта која регулишу водичку делатност Познаје основне принципе организације рада са лицима са инвалидитетом Познаје основне специфичности рада са децом</p>	<p>Избор циља План акције Адаптација програма за различите групе Извештај са акције Избор учесника акције Управљање групом Мере заштите водича и групе, узимајући у обзир ризике и опасности Нормативна акта и прописи који</p>	1		1

	регулишу водичку делатност Основе рада са лицима са инвалидитетом Специфичности рада са децом			
--	--	--	--	--

5.2.11 МОДУЛ: Комуникација водича са групом

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме значај понашања и ауторитета водича Разуме значај препознавања очекивања чланова групе Групи благовремено пренесе информације од значаја за акцију Зна да се представи групи Разуме значај невербалне комуникације Решава проблеме у групи Разуме специфичности вођења деце	Понашање и ауторитет водича Очекивања чланова групе од водича Информисање чланова групе Представљање групи Вештина комуникације Значај невербалне комуникације Решавање проблема у групи После вођења Вођење деце	1		1

5.2.12МОДУЛ: Подучавање - Методичко преношење знања

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме значај обука и усавршавања у планинарству Познаје нивое обука у планинарству Спроведе основну планинарску обуку Наведе васпитне, образовне и функционалне циљеве основне планинарске обуке Разуме и примени основне дидактичке принципе Планира и спроведе наставу у складу са предложеном методиком Примењује различите облике наставе Разуме значај проверавања и оцењивања знања, вештина и ставова Познаје основне карактеристике учења одраслих	Систем обука и усавршавања у ПСС Основна планинарска обука Циљеви обуке Дидактички принципи обуке Наставне методе Облици наставе Значај припреме наставника за наставу Проверавање и оцењивање Локација и организација обуке Фактори успешне наставе Основне карактеристике учења одраслих	1		1

5.2.13 МОДУЛ: Тренинг исхрана планинара

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме основне принципе тренинга у циљу састављања ефикасног програма тренинга Користи различите методе у циљу развоја психомоторичких способности Познаје и разуме значај одмора и исхране за превенцију повреда Разуме значај адекватног уноса хране и воде Познаје утицај намирница на организам Сачини предлог исхране планинара	Принципи тренирања Нивои кондиционих припрема Психомоторичке способности Структура тренинга Циклични тренинг Одмор, исхрана и превенција повреда Основни нутријенти Дневни биланс воде Допинг	1		1

5.2.14 МОДУЛ: Утицај велике надморске висине

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно

<p>Наведе физиолошке промене, које су последица нормалног прилагођавања на висину Препозна појаву висинске болести Наведите и опишите основне облике висинске болести Познајте основне процедуре код различитих облика висинске болести Наведите основне препоруке за аклиматизацију</p>	<p>Дефиниција појма висинске болести Дефинисање висине и физиолошке промене Основни облици висинске болести Процедуре код различитих облика висинске болести Препоруке за аклиматизацију</p>	1		1
--	--	---	--	---

5.2.15 МОДУЛ: Планинарска етика и заштита планина

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Да разуме и да примењује правила о понашања у природи и заштите природе Зна поделу и разуме разлику и значај заштићених природних добара и природних подручја Разуме и прихвати вредности, начела, и етичке ставове изнете у Тиролској декларацији о планинским спортовима Разуме Катманду декларацију</p>	<p>Правила заштите природе планина ПСС Појам и подела заштићених подручја у Србији Учесници у заштити природе Тиролска декларација Катманду декларација Манифест UIAA Верска и политичка толеранција</p>	1		1

5.2.16 МОДУЛ: Основе прве помоћи у планини

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Влада основним знањима о принципима пружања прве помоћи Пружи елементарну прву помоћ себи или другим члановима групе</p>	<p>Опште напомене у пружању прве помоћи Средства за пружање прве помоћи Тријажа Кораца који се предузимају на месту незгоде Позив за помоћ Поступак са особом без свести која дише Поступак са особом без свести која не дише – оживљавање Крварења Повреде костију и зглобова Дејство високе температуре на организам Удар грома Висинска болест Уједи инсеката Уједи змија отровница</p>	4		12
			2	
			2	
			4	

5.2.17 МОДУЛ: Употреба радио везе

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
<p>Има основна знања о радио вези Познајте делове радио станице Зна принципе функционисања примопредајника Користи основна средства радио везе Успостави комуникацију са спасилачким службама код нас и у свету</p>	<p>Радио таласи Предајници, пријемници, репетитори Радио аматери Законска регулатива у радио дифузији Употреба средстава радио везе Сателитска телефонија</p>	1		3
			2	

5.2.18 МОДУЛ: Водич и спасавање

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Позове спасилачку службу Познаје процедуре приликом незгоде Помогне члановима ГСС у претрази терена Направи импровизована средства за пренос повређеног	Водич и спасавање Позив за помоћ Процедура пријаве несрећног случаја Претрага терена Нивои спасавања Фазе спасавања Импровизована транспортна средства Транспорт унесрећеног Спасилачка служба код нас и у свету	1	2	5

5.2.19 МОДУЛ: Обавезе и права водича и учесника планинарске активности

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Познаје обавезе и права водича и учесника планинарских активности Познаје Правилник о безбедном извођењу планинарских активности Опише врсте осигурања за планинаре Познаје Статут ПСС Познаје финансијске прописе и туристичку делатност	Место и улога спортских стручњака у систему планинарских активности Начин стицања, обнављања и одузимања звања Статут и правилници ПСС Обрасци ПСС од значаја за водичку делатност Нормативна акта која регулишу планинарске активности Одговорност учесника планинарске акције и водича Правилник о безбедном извођењу планинарских активности Осигурање учесника планинарских активности	2		2

6. ПЛАН И ПРОГРАМ ОБУКА У ЗИМСКИМ УСЛОВИМА

Члан 16.

Обука је намењена водичима 3.Б и 3. категорије, као надоградња знања стечених на обуци за звање „Високогорац“, по плану и програму Комисије за високогорство и експедиције ПСС, у трајању од 47 часова.

Члан 17.

Програм обука за звање Планински водич 2.Б и 2. категорије је истоветан, с тим што је из обуке за звање Планински водич 2.Б категорије избачен модул „Употреба техничке опреме у зимским условима“.

Члан 18.

6.1 ПЛАН ОБУКА

РБ.	МОДУЛ	Број часова		
		Т	П	Укупно
1.	Снег и лед	1		1
2.	Опрема за активности у зимским условима	1	2	3
3.	Технике кретања и оријентација у зимским условима	2	8	10
4.	Употреба техничке опреме у зимским условима (само за водиче 2. категорије)	1	17	18
5.	Лавине и спасавање из лавине	1	6	7
6.	Логоровање и биваковање у зимским условима	1	14	15
7.	Прва помоћ	1	1	2
УКУПНО:		8	48	56

6.2 ПРОГРАМ ОБУКА

6.2.1 МОДУЛ: Снег и лед

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме процесе настанка снега и леда Разликује основне појмове о врстама снега и леда Познаје основне морфолошке облике рељефа у зимским условима Препознаје могопасности у зимским условима	Настанак снега и леда Снежне падавине Врсте снежног покривача Врсте леда Опасности у зимским условима	1		1

Т - теоријска настава, П - практична настава

6.2.2 МОДУЛ: Опрема за активности у зимским условима

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме специфичности планинарске опреме за планинарење у зимским условима Препоручи опрему за планинарење у зимским условима Познаје основну и техничку планинарску опрему за планинарење у зимским условима Зна да користи опрему за пењање у зимским условима Чува и транспортује планинарску опрему	Основна планинарска опрема за активности у зимским условима Техничка планинарска опрема за активности у зимским условима Опрема за боравак и преживљавање у планини Опрема за пењање у зимским условима Лавинска опрема	1	1	3

6.2.3 МОДУЛ: Технике кретања и оријентација у зимским условима

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Правилно изабере правац успона у зимским условима Правилно изабере и примени технике кретања по меком и дубоком снегу Познаје специфичности оријентације у зимским условима Прати зимске маркације и поставља привремене зимске маркације Организује прављење пртине Креће се уз помоћ крпљи Разуме значај и примену турно скијања	Избор правца успона за туру у зимским условима. Принципи избегавања лавинозног терена Турно скијање Кретање по меком и дубоком снегу Прављење пртине Кретање уз помоћ крпљи Кретање по тврдом снегу Оријентација у зимским условима Праћење зимске маркације и постављање привремене зимске маркације Прављење степеница у тврдом снегу	2	8	10

6.2.4 МОДУЛ: Употреба техничке опреме у зимским условима (само за 2. категорију)

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме значај и примену технике кретања у навези Води навезу по снегу Правилно користи цепин и дерезе Заустави пад уз помоћ цепина Разуме опасност од снежних стреха Пречи стрму падину Формира осигуравалиште у меком и дубоком снегу помоћу снежних клинова и приручних средстава Формира вертикални и хоризонтални гелендер Формира сидриште у леду уз помоћ ледних клинова Подигне и спусти члана групе уз помоћ ужета у	Кретање навезе по снегу Начин кретања са цепином и дерезама уз падину, низ падину Прављење степеница у тврдом снегу Заустављање пада цепином Пречење снежне падине Савладавање снежних стреха Израда сидришта у снегу Израда вертикалног и хоризонталног гелендера у снегу Подизање члана групе уз помоћ	1	17	18

ПЛАН И ПРОГРАМ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ОБУКЕ ЗА ЗВАЊА ПЛАНИНСКИ ВОДИЧ

зимским условима	ужета у зимским условима		2	
	Спуштање члана групе уз помоћ		2	
	ужета у зимским условима		2	

6.2.5 МОДУЛ: Лавине и спасавање из лавине

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме начин настанка лавине Разуме утицај нагиба терена, оријентације падине, рељефа и дебљине снежног покривача на услове за настанак лавина Зна да препозна типове лавина и последице које оне могу изазвати Препознаје лавинозне терене Познаје начине превентивног деловања на лавинозним теренима Примени методе процене опасности од лавина Познаје европску лествицу опасности од лавина Примени процедуре понашања планинара захваћеног лавином Координира акцију проналажења и спасавања члана групе кога је затрпала лавина, уз помоћ сонде и бипера Препозна повреде које најчешће настају као последица у лавини	Појам лавине Утицај нагиба терена на појаву лавине Утицај оријентације падине на настанак лавине Утицај рељефа на настанак лавине Утицај дебљине снежног покривача на настанак лавине Подела лавина Превентива и кретање лавинозним теренима Методе процене опасности Норвешка метода и тест компресије Европска лествица опасности од лавина Понашање планинара захваћеног лавином Спавање из лавине Проналажење затрпаних у лавини употребом сонде и бипера Повреде у лавини	1		7
			1	
			1	
			2	
				2

6.2.6 МОДУЛ: Логоровање и биваковање у зимским условима

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Постави шатор и логор у зимским условима Направи и користи игло за биваковање Направи и користи вучију јаму за биваковање Ефикасно припрема храну и пиће у зимским условима	Постављање шатора и логора у зимским условима Израда иглоа Израда вучије јаме Биваковање Припрема воде и хране током логоровања и биваковања у зимским условима	1		15
			1	
			3	
			3	
			7	

6.2.7 МОДУЛ: Прва помоћ

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Влада основним знањима о принципима пружања прве помоћи у зимским условима Пружи елементарну прву помоћ себи или другим члановима групе, у зимским условима	Обнављање основа прве помоћи и њена примена у зимским условима Смрзавање и промрзLINE Снежно слепило Висинска болест	1	1	2

7. ПЛАН И ПРОГРАМ ОБУКА У ЛЕДНИЧКИМ УСЛОВИМА

Члан 19.

Обука је намењена водичима 2. категорије, као оспособљавање за вођење група по ледницима.

Члан 20.

7.1 ПЛАН ОБУКА У ЛЕДНИЧКИМ УСЛОВИМА

		Број часова
--	--	-------------

РБ	МОДУЛ	Т	П	Укупно
1.	Ледници и опасности на леднику	1		1
2.	Техничка опрема за кретање по леднику	1		1
3.	Ледничка навеза и кретање по леднику	2	8	10
4.	Спасовање из ледничке пукотине	2	14	16
5.	Организација експедиција	2		2
УКУПНО:		8	22	32

7.2 ПРОГРАМ ОБУКА

7.2.1 МОДУЛ: Ледници и опасности на леднику

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме основне глацијалне процесе Препозна појаве на леднику Препознаје опасности проузроковане процесима и појавама на леднику	Врсте леда Настанак планинског ледника Кретање ледника Облици рељефа настали радом ледника Ледопад Врсте ледничких пукотина Леднички потоци Ерозивни и акумулациони облици који настају радом ледника: цирк, валов, морена	1		1

Т - теоријска настава, П - практична настава

7.2.2 МОДУЛ: Техничка опрема за кретање по леднику

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Разуме специфичности планинарске опреме и способан је да се адекватно опреми за планинарење по леднику Познаје и уме да примени сигурносне стандарде за планинарење по леднику Опише битне карактеристике опреме за кретање по леднику Чува и транспортује опрему за кретање по леднику	Специфичности техничке опреме за кретање по леднику Ледни клинови Дерезе за ледно пењање Цепин и бајла за ледно пењање	1		1

7.2.3 МОДУЛ: Ледничка навеза и кретање по леднику

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Самостално изабере најповољнији правац кретања преко ледника Прати и поставља привремене маркације на леднику Формира сидриште у леду помоћу ледних клинова Осигурава кретање планинара по леднику са сидришта Води двочлану, трочлану и вишечлану навезу преко ледника	Привремене маркације на леднику Фиксне тачке у леду Осигуравање око цепина Осигуравање са сидришта Техника преласка ледничких пукотина Двочлана навеза Трочлана и вишечлана навеза	2		10

7.2.4 МОДУЛ: Спасовање из ледничких пукотина

ИСХОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Познаје основне технике спасавања у зимским условима Заустави пад навезаног члана групе у ледничку пукотину Привремено фиксира уже након задржаног пада	Заустављање пада у пукотину Фиксирање ужета након задржаног пада Формирање сидришта и пребацавање оптерећења на	2	4	18

Формира сидриште и пребаци оптерећење на сидриште након пада у пукотину	сидриште		3	
Спусти палог пењача након пада у пукотину	Спуштање палог пењача након пада у пукотину		2	
Подигне палог пењача након пада у пукотину	Подизање палог пењача након пада у пукотину		2	
Техником самоспашавања изађе из пукотине у коју је упао	Самоспашавање након пада у пукотину		2	
Зна да направи систем Свети Бернард	Систем Свети Бернард		2	

7.2.5 МОДУЛ: Организација експедиција

ИСОДИ МОДУЛА По завршетку модула полазник ће бити у стању да	САДРЖАЈ МОДУЛА	Број часова		
		Т	П	Укупно
Одреди циљ и чланове експедиције Спроведе експедицију на безбедан начин Комуницира са официром за везу и координира успон са другим експедицијама (ако их има) Разуме значај лекара у базном кампу	Избор циља експедиције Типови експедиција Начин прикупљања информација Избор чланова експедиције Вођа експедиције и вођа успона Безбедност и тимски рад Лична и заједничка експедициона опрема Лекар у базном кампу Официр за везу Служба за претрагу и спасавање Однос према помоћном особљу	2		2

8. ПРОГРАМ ОБУКЕ ЗА ЗВАЊЕ ПЛАНИНСКИ ВОДИЧ – ИНСТРУКТОР

Члан 21.

Звање **Планински водич - инструктор** стиче се полагањем испита и одбраном стручног рада пред трочланом инструкторском комисијом, уз испуњавање услова наведених у Члану 11.

Предлог кандидатуре за полагање испита за звање Планински водич – инструктор могу да поднесу сами кандидати, чланови и инструктори Наставног тима и чланови Начелништва, а усваја га Начелништво.

Тему рада кандидат добија од Начелништва Службе.

9. ПРОВЕРА САВЛАДАНОСТИ ПРОГРАМА И ПОЛАГАЊЕ ИСПИТА

Члан 22.

Реализацију свих активности на спровођењу обуке и испита врши Наставни тим Службе.

Испит организује трочлана испитна комисија, именована од стране Начелништва, од којих најмање један мора да има звање **Планински водич – инструктор**.

Испит се организује након завршене обуке.

Испит се састоји из писаног, усменог и практичног дела и укупно носи **100** бодова, од којих писани део испита носи **35** бодова, практични део **35** бодова и усмени део испита **30** бодова.

Кандидат је положио испит уколико има најмање **65%** од укупног броја бодова из сваког дела испита.

На основу резултата свих делова испита, испитна комисија доноси оцену: **положио**, чиме је стекао звање за које се обучавао, или **није положио**.

Уколико полазник не положи један од три дела испита, има право на поправни испит из тог дела.

Уколико полазник не положи два од три дела испита, сматра се да није положио испит и мора поново да похађа обуку.

Испитна комисија потписује Записник са испита и доставља га Начелништву Службе и КОП.

Испитна документација чува се у архиви Службе.

Члан 23.

Након провере савладаности програма, полазнику се издаје уверење о завршеном нивоу и врсти обуке, које издаје Комисија за обуку и усавршавање у планинарству ПСС.

10. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

Иницијативу за измене и допуне Плана и Програма могу дати: основне планинарске организације, Наставни тим Начелништво Службе водича, КОП, Савет спортских стручњака ПСС, Комисија за нормативна акта или УО ПСС.

Иницијатива за измену и допуну правилника се доставља КОП-у и Служби водича.

Ако КОП, уз сагласност Начелништва СВ, прихвати иницијативу за измене и допуне, покреће поступак за измену, а ако одлучи да не постоје разлози за то, одбацује иницијативу и о томе обавештава даваоце иницијативе.

Након датих предлога, мишљења и примедби, КОП сачињава предлог измена и допуна и доставља га Служби водича и, након добијања сагласности, УО ПСС на усвајање.

Члан 25.

Овај План и програм ступа на снагу са даном усвајања на седници УО ПСС.

Даном ступања на снагу овог Плана и програма престаје да важи План и програм од 26.10.2021. године.

Председник комисије за обуку и
усавршавање у планинарству

_____
(Неда Милошевић)

Председник
Планинарског савеза Србије

_____
(Исо Планић)